

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 24/2000 vp

Hallituksen esitys laeiksi kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä kesäkuuta 2000 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 79/2000 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma ja lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen, oikeusministeriö

- ylijohtaja Erik Mickwitz, Kuluttajavirasto
- johtaja Pentti Mäkinen, Keskuskauppakamari
- toimitusjohtaja Tiina Oksala-Leino, Erikoiskaupan Liitto
- lakiasioiden ja yhteiskuntasuhteiden johtaja Timo Lappi, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry
- varapuheenjohtaja Eero Ollikainen, Kuluttajat - Konsumenterna ry.

Lisäksi valiokunta on saanut Suomen Kuluttajaliitolta lausunnon kirjallisena.

HALLITUKSEN ESITYS

Ehdotetuilla muutoksilla kuluttajansuojalakiin pannaan täytäntöön kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annettu direktiivi sekä harhaanjohtavaa mainontaa koskevaa direktiiviä täydentävä direktiivi vertailevasta mainonnasta.

Suomen kuluttajansuojalainsäädäntö eräiltä osin vastaa jo nyt kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annettua direktiiviä. Direktiivin mukaan jäsenvaltio voi yleisen edun vuoksi kieltää alueellaan tiettyjen tavaroiden tai palvelujen tarjoamisen etäsopimuksin hankittavaksi. Suomessa muun muassa lääkkeiden sekä terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden myynnistä säädetään erityislaeissa.

Etämyyntiä koskevista säännöksistä säädetään muun muassa elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuudesta, kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus, puhelinmyynnistä, kotimyyntistä sekä viivästyskorvauksesta.

Kotimyyntisäännöksiin ehdotetut muutokset, jotka eivät suoraan johdu direktiiveistä, koskevat peruuttamisaikaa, peruuttamismenettelyä ja elinkeinonharjoittajan lainvastaisen menettelyn seuraamuksia. Ehdotuksilla on tarkoitus yhtenäistää kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevaa sääntelyä.

Kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevista säännöksistä on eräitä soveltamisalan rajoituksia.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi kielto tarjota markkinoinnissa kulutushyödykkeitä toimittamalla niitä tilaamatta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua tai hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä.

Kuluttajansuojalakeja ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi vertailevaa mainontaa koskevilla säännöksillä. Vertaileva mainonta on sallittua, jos se täyttää laissa luetellut vertailun totuudenmukaisuuden, puolueettomuuden ja asiallisuuden vaatimukset.

Yhdistetyt tarjoukset ja kylkiäistarjoukset ovat ehdotuksen mukaan sallittuja riippumatta siitä, minkälaisia yhdessä tarjotut hyödykkeet

ovat. Jos markkinoinnissa tarjotaan kulutushyödykkeitä yhteisellä hinnalla tai niin, että ostamalla hyödykkeen saa alennetulla hinnalla toisen hyödykkeen tai muun erityisen edun, markkinoinnissa on selkeästi ilmoitettava laissa säädetyt tiedot.

Voimassa olevan lain mukaan kulutushyödykkeen hintaa voidaan sovitella, jos hinta on kulutushyödykkeen laatu ja yleinen hintataso huomioon ottaen kohtuuton. Kohtuuttoman hinnan sovittelusta ehdotetaan luovuttavaksi. Kohtuuttomuuden arviointi ja sovittelu perustuvat vastaavaan kokonaisharkintaan kuin muitakin sopimusehtoja soviteltaessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään jäljempänä mainituin täydennyksin.

Talousvaliokunta on aiemmin ottanut lausunnoissaan kantaa yhteisön kuluttajansuojalainsäädännön harmonisointitasoon. Valiokunta on todennut, että niiden jäsenvaltioiden, joilla on kehittynyt kuluttajansuojan taso, tulee voida säilyttää kansallinen lainsäädäntönsä olemassa olevassa laajuudessaan, ylläpitää korkeaa suojatasa ja kehittää sitä edelleen.

Hallituksen esityksen lähtökohtana on ollut, ettei kuluttajansuojalakiin tehdä sellaisia muutoksia, jotka heikentävät kuluttajan oikeudellista tai taloudellista asemaa nykyisestä.

Esitykseen on koottu toisistaan riippumattomat ja osittain erikseen valmistellut kuluttajansuojalain uudistukset, jotka koskevat etämyyntidirektiivin ja vertailevaa mainontaa koskevan direktiivin täytäntöönpanoa, yhdistettyjä tarjouksia ja kylkiäisiä sekä kohtuuttoman sopimusehdon sovittelua ja tulkintaa.

Etämyyntidirektiivi on niin sanottu vähimmäisdirektiivi, joka mahdollistaa kuluttajia tehokkaammin suojaavan kansallisen lainsäädännön. Tätä mahdollisuutta on käytetty hallituksen esityksessä osittain hyväksi. Direktiivistä poiketen lakia sovelletaan etämyynnissä myös raken-

tamissopimukseen sekä elintarvikkeiden ja muiden päivittäistavaroiden toistuvia toimituksia sisältävään kestosopimukseen. Sen sijaan laki ei koske viimeksi mainittujen tavaroiden yksittäisiä toimituksia kuluttajan asuntoon tai työpaikalle. Etämyynnissä kuluttajalle on annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä laissa säädetyt tiedot.

Vertailevaa mainontaa koskevan direktiivin täytäntöönpano edellyttää nykyistä yksityiskohteisempia säännöksiä sallitusta vertailevasta mainonnasta. Asiallisesti oikeustila Suomessa säilyy kuitenkin ennallaan, sillä direktiivin vaatimukset vastaavat markkinatuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

Yhdistetyillä tarjouksilla ja kylkiäisillä on nykyisin oltava ilmeinen asiallinen yhteys keskenään. Tästä vaatimuksesta nyt luovutaan. Sen sijaan markkinoinnissa on annettava tietoja tarjouksen sisällöstä, arvosta ja ehdoista, jotta kuluttajat voisivat vertailla tarjouksia ja arvioida omalta kannaltaan niiden edullisuuden. Muutoksen tavoitteena on tehostaa kuluttajia hyödyttävää kilpailua.

Nykyisin kulutushyödykkeen hintaa voidaan sovitella, jos hinta on kohtuuton ottaen huomioon kulutushyödykkeen laatu ja yleinen hintataso. Säännöstä muutetaan siten, että kohtuut-

tomuuden arviointi ja sovittelu perustuvat samaan kokonaisharkintaan kuin varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain yleisessä kohtuullistamissäännöksessä.

Antaessaan hallituksen esityksen valtioneuvosto hyväksyi lausuman, jossa se sitoutuu siihen, että kuluttajansuojasta etäsovimuksissa annetun direktiivin vähimmäistason ylittävien kansallisten säännösten vaikutuksia sähköisen kaupankäynnin kehittämiseen Suomessa ryhdytään seuraamaan. Tarvittaessa valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi. Lausuman taustana on mahdollisuus, että direktiiviä tiukempi kansallinen lainsäädäntö vaikuttaa epäedullisesti sähköiseen tarjontaan Suomessa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

6 luvun 15 §. Pykälän 1 momentissa säännelään peruuttamisaika etämyynissä. Säännök-

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

15 §

Peruuttamisoikeus etämyynissä

Etämyynissä kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus ilmoittamalla siitä elinkeinonharjoittajalle 14 päivän kuluessa 14 §:ssä tarkoitettua vahvistuksen vastaanottamisesta taikka tavaran kaupassa tavaran tai ensimmäisen tavaraerän vastaanottamisesta, jos tavara tai tavaraerä vastaanotetaan myöhemmin kuin vahvistus. *Jos vahvistusta ei tarvitse toimittaa, peruuttamisaika lasketaan tavaran kaupassa tavaran tai tavaraerän vastaanottamisesta ja muissa tapauksissa sopimuksen tekemisestä.* Tavaran kaupassa

sestä ei käy ilmi, miten peruuttamisaika lasketaan, jos tietojen vahvistamista ei 14 §:n 3 momentin nojalla tarvitse toimittaa. Tämän johdosta valiokunta on täydentänyt momenttia peruuttamisajan laskemista koskevalla säännöksellä.

21 §. Edellä olevan johdosta valiokunta on täydentänyt myös tätä pykälää.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina paitsi 1. lakiehdotuksen 6 luvun 15 ja 21 §:t muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

peruuttamisilmoitukseksi katsotaan myös vastaanotetun tavaran palauttaminen.
(2 ja 3 mom. kuten HE)

21 §

Peruuttamisajan laskeminen

Peruuttamisaikaa laskettaessa ei oteta lukuun sitä päivää, jona kotimyyntiasiakirja tai vahvistus annettiin, *sopimus tehtiin*, taikka tavara otettiin vastaan. Jos peruuttamisajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto taikka arkliluantai, so-

TaVM 24/2000 vp — HE 79/2000 vp

pimuksen saa peruuttaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Leena Luhtanen /sd	Mika Lintilä /kesk
vpj.	Mari Kiviniemi /kesk	Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
jäs.	Klaus Hellberg /sd (osittain)	Olli Nepponen /kok
	Susanna Huovinen /sd	Antti Rantakangas /kesk
	Mikko Immonen /vas	Ola Rosendahl /r
	Reijo Kallio /sd	Mauri Salo /kesk (osittain)
	Marja-Leena Kempainen /skl	Juhani Sjöblom /kok
	Kalervo Kummola /kok	vjäs. Veijo Puhjo /vas.
	Pekka Kuosmanen /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.